

MAAOMAVALITSUS

EESTI MAAOMAVALITSUSTE LIIDU HÄALEKANDJA

25. VEEBRUARIL 1930. A.

Nr. 4

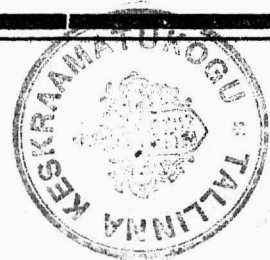
KAHEKSAS AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.

Toimetaja: H. Avikson.

Tellimise hind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hind:
Aastas Kr. 5.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi	1 lhk. Kr. 20.—, 1/2 lhk. Kr. 10.—,
Pooles aastas " 2.50	uul. Nr. 12.	1/4 lhk. Kr. 5.—, 1/8 lhk. Kr. 2.50
Üksik number " —.25	Telefon Nr. 4—72.	1/16 lhk. Kr. 1.25.
1923 aastak. " —.50	Jooksev arve: Eesti Panga Tal-	Dokumentide kaotamise kuu-
1924 " " " " 3.—	linna osakond Nr. 609.	lutused 50 senti dokumendi pealt.
1925 — " 1929 a. ä " 5.—		

Ilmub 20 korda aastas, iga kuu 10. ja 25. päeval, mai, juuni, juuli ja augusti kuudel ainult 10. päeval.

SISU:

Kuidas tuleb hinnata hulga nimekirjade nähtust maa- ja vallavolikogude valimisel?	Lhk. 59
Soove vallasekretäri kutseksamite asjus	" 60
Oskussõnu arhiivinduse alalt	" 61
Missugused vallad on Eesti Maaomavalitsuste Liidu liikmed?	" 65
Hariduse- ja Sotsiaalministeerium omavalitsusi ignoreerimas	" 67
Omavalitsuste päevauudised	" 68
E. M. Liidu ja omavalitsuste tegevusest	" 68
Riigikohtu seletused	" 71
Küsimused ja vastused	" 72
Kuulutused	" 58

Kui olete unustanud

ehk

pole teil aega olnud

ära tellida

OMAVALITSUSTEGELASE KALENDRIT 1930 a. peale,

siis veel on aeg seda teha, et varustada
end hädavajalise käsiraamatuga:

Ainult neil omavalitsustegelastel puudub see kalender-käsiraamat-tasku-
raamat, kes ükskõiksed oma kohuste ja nende korraliku täitmise vastu.

Tellida E. Maaomaval. Liidult Tallinn. Hind: läikpapp köites 1.20 s.,
kuld kunstnahkköites 1.75 s., 10 ehk rohkem eks. tellides hind à 1 kr. ja
1.50 s. ühes saatekuludega.

Kuulutatakse maksvusetaks:

1) Kristjan Madli p. Rätsepsoni ho-
busepass, väljaantud Alliku vallavalit-
susest 1. oktoobril 1926 a. Nr. 49 all.

2) Andres Hansu p. Kõõseli hobuse-
pass, väljaantud Tõstamaa vallavalit-
susest 19. nov. 1926 a. Nr. 42 all.

Teie kinnitate

oma liikumata ja liikuvat varandust
tuleõnnetuse vastu

kõige soodsamatel tingimustel

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A./S.

„OMA“

mis on omavalitsuste ühine kinnitusette-
võtte ning mille tegevusest saadud tulud
omavalitsuste kaudu rahvale tagasi lähe-
vad.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid üle
Kr. 368.000.—.

Seltsi juhatus: Tartus, Riia tän. 41, oma
majas, kõnetr. üldine 3-44 juhatus 5-62.

Peaagentuur: Tallinn, Harju tn. 48, kõ-
netr. 18-58.

Agendid kõigil pool.

Ilmus trükist

Vallavolikogude kodukord.

Vastuvõetud E. Maaomavalitsuste
Liidu nõukogu poolt 18. aug. ja
Kohtu- ja Siseministri poolt 5. dets.
1929. a. kinnitatud.

Hind 15 senti,
10 ja rohkem eks.
tellides à 10 snt.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu
väljaanne.

Kuidas tuleb hinnata hulga nimekirjade nähtust maa- ja vallavolikogude valimisel?

Isik tõrjub rühma tahaplaanile.

2. ja 3. märtsil s. a. peetavatel maa- ja vallavolikogu valimistel võistlevad erakordselt palju kandidaatide nimekirju. Juba 1927 a. valimistel oli rohkesti nimekirju, kuid ainult üksikutes maakondades, nagu Petserimaal ja Harjumaal. Tänavu on see üleriiklikseks nähtuseks saanud. Nii on maavolikogu valimisteks sisseantud nimekirju: Petserimaal 62, Harjumaal 47, Pärnumaal 45, Tartumaal 37, Läänemaal 37, Saaremaal 36, Virumaal 23, Võrumaal 23 j. n. e.

See nimekirjade rohkus ei ole tingitud parteide või rühmituste rohkusest, vaid sellest, et üksikud rühmad esinevad mitme, koguni kümme-kond nimekirjaga, mis omavahel liituvad. Suur hulk nimekirjadest on kihelkonna nimekirjad, s. o. kui palju kihelkondi, nii palju nimekirju ka ühel rühmal.

Et nimekirju märksa, isegi üle nelja korra, rohkem kui volikogus kohte, siis ei ole kaugeltki kõigil nimekirjadel lootust oma kandidaati läbiviia ja kandidaatide läbiviimisel tuleb arvestada kohalistel nimekirjadel enamalt jaolt ühe mehe läbiviimisega, s. o. arvestada tuleb esimese kandidaadiga, kuna kriipsudega läbiviimist vaevalt ettetulla võib olukorras, kus nimekirjast ainult üks isik läbi läheb ja selle läbiviimiseks häält tuhandeid vaja läheb.

Ka vallavolikogu valimistel on nimekirjade hulk suur, kuigi mitte üldiselt. Siiski tuleb ette valdu, kus ka 25 voliniku koha peale 50 nimekirja sisseantud (Petserimaal). Ka siin kipub läbilööma esimese kandidaadi nimekirja, kuna mitmel pool varemalt juba valdades olid küla nimekirjad, s. o. mitte kandidaadi meelsus, vaid päritolu omast küllast oli otsuseandja.

Kuidas tuleb hinnata seda hulganimekirjade nähtust?

Et ta valimise kulusid suuresti tõstab, see on ta paratamatu tagajärg.

Mis sunnib aga kodanikke, või otsekohe öelda, rühmade juhte, hulga nimekirjadega väljatulema? Lootus kohapealsete esikandidaatide kaudu rühmale rohkem häält võita. Mille peale on see lootus rajatud? Saab olla ainuke vastus: kohapealsel kandidaadil või kandidaatidel on suurem tõmbejõud kui rühma nimel. Seda kinnitab ka see, et rühmad siin-seal on välja läinud mitte oma päris nime all, vaid seda laiendanud, ehk teatud rühmad koguni ühinenud.

Ja järeldus sellest?

Isik tõrjub rühma tahaplaanile. Mitte enam ei ole üksikud isikud, kes asjast nii aru saavad, vaid arvestatakse juba valijaskonnaga kui isiku pooldajaga.

Kui nende ridade kirjutaja 1922 a. üles seadis loosungi — nimekirjade valimise asemel isikule esimene koht, siis on see loosung nüüd teostamist leidnud sisuliselt: võistlevad esikandidaadid. Et seadus aga valijaskonna tahtest mahajäänud on, tuleb esikandidaatide võistluse puhul pikki nimekirju nende järele trükkida ja laiendada.

Praegune nähe, kus suur hulk kandidaatide nimekirju valimistel võistlevad, kus nimekirjad omanud kohalise iseloomu ja kus tegelikult võistlevad esikandidaadid, peaks tugeva tõuke andma eespool toodud loosungi, milline ka mõlemil maaomavalitsustegelaste kongressil toetamist leidis, päevakorrale toomiseks ja praeguse valimisviisi revideerimisele võtmiseks, et vabaneda ülearustest valimiskuludest.

20. veebr. 1930.

Kui tempelmaksu tariifiga tehakse olematuks tempelmaksu seadus.

Seaduste tõlgitsemine ja nendest arusaamine tekitab sageli lahkarmimisi. Kuid

need juhud on võimalikud enam-vähem keerulisemate, nii redaktsioonilt kui mõis-

telt raskete seaduste juures, kus vähe kogenenud isikul võivad tekkida eksitused.

Tegelikult tuleb ette igapäevases elus aga vastupidiseid kurioosumeid. Mõnda täiesti selge väljendusega ja mõttega seadust tõlgitsetakse koguni vastupidiselt.

Seesuguseks on tempelmaksu seadus. Ja sellaselt seletajad on riigiametkonnad, kus peaks seadust tuntama paremini kui mujal.

Tempelmaksu seaduse § 12 pt. 1 **vabastab omavalitsused ja nende ettevõtted tempelmaksu maksmisest täiesti**. Sellest teeb seadus erandi vaid omavalitsustelt väljalastavate väärtpaberite kohta. Kuid riigiasutused, eriti Põllutöoministeerium ja tema ametkonnad, Eesti Pank oma osakondadega ja Maapank nõuavad siiski tempelmaksu omavalitsustelt. On tulnud ette juhuseid, kus mitmed omavalitsused loobuvad mainitud asutustelt kviitungide vastuvõtmisest nendele asutustele makstud summade kohta. Maksmise juurde võetakse tunnistajad, kelle tõendused jäetakse väljamineku tõendusdokumendiks. Kuid paljud omavalitsused maksavad siiski tempelmaksu mitmesugustelt dokumentidelt, nagu see selgub neis asutustes olevatest dokumentidest.

Mainitud ametkonnad vist pole võtnud vaevaks tutvuneda kogu seadusega, vaid on õppinud pähe tempelmaksu tariifi. Seetõttu vastavad ametnikud seletavad „teadlikult“, et tempelmaksu **tariif** ei nägevat ette omavalitsuste vabastamist maksust. Muidugi, on selge, et **tariif** jätab kõrvale riigi- ja omavalitsusasutused, kuna nad seaduse enese põhjal on vabastatud maksust ega kuulu enam loetlemisele tariifis. Et tariif on maksev tempelmaksu maksma kohustatud asutustele ja isikutele, et tariifi saab käsitada ainult nende suhtes, kes teeb selle neile selgeks! Arvan, et ei keegi muu kui kohus. Kui mõni omavalitsusasutus hakkab oma õigusi maksma panema kohtu kaudu, siis lõpuks ehk õpitakse tundma ka seadust. Kuid sedaviisi õpetamine on kallis lõbu riigile. Ametnikud ei saa palka riigilt selleks, et tekitada segadust, asjatut kirjavahetust ja kunstlikult otsida omale tööd, vaid ajada asju seaduste ja määruste kohaselt. Ametkondade juhatajate ülesanne olgu vähemalt järeelvalve pidamine oma ametnikkude üle ja nende juhatamine seaduse austamisele, kuigi see ainult tempelmaksu seadus on.

K. V.

Soove vallasekretäri kutseeksamite asjus.

Silmitsedes vallasekretäri kutseeksami üksikasjalist kava, nagu see avaldatud „Maaomavalitsus“ nr. 6 — 1926 a., näeme, et peale vallasekretäriks tarvilikkude eriteadmiste nõutakse selle kava järgi ka teadmisi matemaatikas ja eesti keeles, kirjalikke ja suulisi. Suulise kava järgi piirduvad nõudmised eesti keele alal grammatikaga, kirjaliku töö kohta seatavaid nõudeid ei ole kavas üldse avaldatud. Seal juures ei ole kavas mingisuguseid viipeidki selle kohta, millises ulatuses nõutakse näit. grammatikat, kas algkooli või keskkooli kava järgi, missugune õpperaamat oleks kõige kohasem eksamile ettevalmistamiseks jne. Harilikult on isegi koolide õppekavade juures loetletud tarvilikud õpperaamatud, — siin aga, kus eksamile ettevalmistamine sünnib täielikult iseõppimise teel, oleks sellised juhatused juba tingimata tarvilikud. Praegusele eksamile minejale jääb täitsa teadmataks, kust peab ta omandama „üldisi mõisteid õigusest“, missugusest õpperaamatust ammutama

teadmisi väärtpaberite arvamise kohta, millise grammatika järgi valmistuma eesti keele eksamile ja kust nõutama plaanide ja kaartide joonistamise oskuse.

Kas ei saaks kava täiendada sellekohaste juhatusetega?

Edasi: lehitsedes „Maaomavalitsuses“ avaldatud aruandeid vallasekretäride eksamite üle, leiame, et eksamikomisjon ikka ja alati on koosnenud Siseministeeriumi esitajast-ametnikust, maaomavalitsuse liikmest ja ühest vallasekretärist. Seesuguse koosseisuga komisjon on arvatavasti küll täiesti vilunud teadmiste hindamises vallasekretäri erialal, raamatupidamises ja seadusetundmises, kuidagi ei saa aga oletada temal asjatundmist üldainetes, eesti keeles ja matemaatikas, vähemalt puudub komisjonil vilumus nendes ainetes teadmiste hindamises, sest ükski komisjoni liige ei tegutse neil aladel. Enamik komisjoni liikmetest on õppinud veneaegses koolis, sagedasti puudub neil isegi keskhari- dus, rääkimata kõrgemast. On kuulda ol-

nud nurinat selle üle niihästi ametisolevate sekretäride kui ka eksamineeritavate seas. Võõrastav tundub, et algkooli haridusega komisjon hindab keskkooli haridusega (sest ka niisuguseid on eksamineeritavate hulgas) isikute töid ka eesti keeles ja matemaatikas.

Kas ei saaks asja nii korraldada, et üheks eksamikomisjoni liikmeks oleks viinud pädagoog, näit. koolinõunik, nagu see varemalt oli, kelle otsus eesti keele ja matemaatika alal ikka ja alati usaldatav oleks?

—r—

Oskussõnu arhiivinduse alalt

Seletus oskussõnade juurde.

Et seni inventuuride koostamisel kui ka muil korraldamistöödel esines raskusi vastavate arhiivioskussõnade tarvitamiseks eesti keeles, astus Keskarhiiv oktoobri algul 1929 a. ühendusse Akadeemilise Ajaloo Seltsi juures töötava ajalooliste oskussõnade toimkonnaga. Toimkonna lahkkel vastutulekul võimalus luua arhiivialaliste oskussõnade komisjoni, kes oma esimese istangu pidas 8. X. 29. Viimasel koosolekul, arvult kuuendal, 11. II. 30, jõuti esialgselt sõnade väljatöötamisega lõpule ja vaadati valminud 263 sõna, neist 30 venekeelsed, teistkordsel lugemisel läbi. Komisjonile sõnade materjali on annud R. Keskarhiivi töäjõud: prl. H. Treial — 33 sõna, hra A. Perandi — 22, prl. A. Laurson — 8, hra M. Alev — 3, kokku 66 sõna, neist mitmed ühtelangevad. Komisjoni kokkukutsuja O. Liivi poolt on esitatud komisjonile 197 sõna. Komisjoni kõigist koosolekuist alaliste liikmetena on osa võtnud „Eesti Kirjanduse“ toimetaja ja ülikooli eesti keele lektor J. V. Veski; A. Ajal. Seltsi oskussõnade toimkonna sekretär üliõp. A. Margus ja arhiivinduse alal tegeleva isikuna Keskarhiivist O. Liiv. Peale mainitud kolme isiku kolmest koosolekust on osa võtnud Tartu linnaarhivaar E. Tender, kahest koosolekust Ak. Ajaloo Seltsi oskussõnade toimkonna esimees dots. H. Sepp ja ühest koosolekust üliõp. J. Libe. Eriliselt on tänuväärt keeleteadlase J. V. Veski kaastöö sõnade loomisel.

Oskussõnade väljatöötamisel on püütud silmaspidada juba väljakujunenud mõisteid ja seni tarvitusel olnud sõnu, ühtlasi omistatud rida rahvusvaheliselt väljakujunenud termine.

Senise praktilise järgi on tulnud meie arhiivinduse alal tegemist teha saksakeelsete terminite tõlgitsemisega, mistõttu ongi aluseks peamiselt sellest keelest võetud terminoloogiline materjal. Sageli on teatava termini jaoks valitud kaks sõna, kus-

juures soovitav on esimest sõna järjekindlamalt kasutada. Sõnad nagu „arhiivindus“, „toimik“ jne. peaksid leidma üldist kasutamist nii ametlikus kirjavahetises kui ka teaduslikus töös. Val. sulgudes osutab trükist ilmunud ajalooliste oskussõnade valimikule, kuna Vied. tähendab Viedemanni sõnaraamatut.

Ajajooksul lisandub sellele sõnastikule uusi sõnu, mida praktilise tarbe ulatusel komisjon aegajalt kavatseb väljatöötada. Komisjon on teadlik esinevates puudustes, kuid loodab, et arvesse võetakse oskussõnade vajalikkust juba praegu ja asjaolu, et see arhiivinduse alal on esimene sellesarnane katse. Tulevikus ilmuvad järgnevas esitatud oskussõnad ajaloolise oskussõnastikuga koos trükist.

O s k u s s õ n a d.

A.

- Abkürzung — lühend/-us (val.).
- Akt — toimik (kausta ulatavus).
- Akt — akt (momentsema iseloomuga).
- Aktengestell — toimikuriul (raam, kapp, alus).
- Alfabeet — tähestik — альфавитъ
- Amtsbuch — ametiraamat.
- Amtmann — (mõisa) valitseja, ametnik.
- Anfangsjahr — algusaasta.
- Anhängendes Siegel — rippuv pitser.
- Anklageschrift — süüdistis, süüdistuskiri, öördis (Val.).
- Arhiiv — arhivaal — arhivaar.
- Arhiiv depoo — arhiivladu.
- Arhiivfond (arhiivigrupp) — arhiivirühm (-itis, -ik).
- Archivalienverkehr — arhivaalideliiklus (liiklemine).
- Archivbestand — arhiivikond.
- Archivordnen — arhiivikorraldamine.
- Archivstoff — arhiiviaine.
- Archivverwüstung — arhiivirüüste.
- Archivwesen — arhiivindus.
- Assessor — kaasist/-uja, -nik assessor (Val.).

Aufgedrücktes — sissesurutud, sisseva-
jutatud (pitser).

Aufsatz — kirjand.

Aufstellung — ülesseade, ülesseadmine.

Ausgegangene Sachen — väljaläinud kir-
jad, (asjad).

Ausleihen — laenutama, laenus.

Ausscheidung — kõrvaldamine.

Aussonderung — eraldamine.

Austausch — vahetus.

Auswanderung — väljarän/ne, -de
(Val.).

B.

Band — köide.

Behörde — asutis, ametikoht, ülemad,
ülemkond, ülemik (Val.).

Beirat — abi/nõukogu, -nõunik (Val.).

Beisitzer — kaasist/uja, -nik (Val.).

Beleg — tõend, vt. ka Beweis.

Bericht — aruanne.

Beschreiben — kirjeldis, kirjeldus,
-mine.

Besiegelung — pitserdamine, pitserdus.

Bestätigungsbrief — kinnituskiri, tõen-
duskiri.

Bewahrung — säilitus.

Beweis — tõend -i (Val.), vt. ka Beleg.

Brett — laudi.

Brieflade — kirjakogu.

Buch — raamat.

Buchung — kirje.

Bündel — kimp.

Bürgerrolle — kodanikkude/raamat,
-nimistu (Val.).

Bürgerschaft — käendus (Val.).

C.

Charter — ürik.

Chronologie — kronoloogia.

D.

Daatum — daatum, andepäev.

Datieren — päevama, dateerima (Val.).

Datierung — päevamine, dateerimine.

Datum — ande-, kuu/päev (Val.), daa-
tum.

Depositum — hoius (hoiustama), de-
posit.

Depôts — 1) arhiiv, depoo, arhiivistik,
2) ladu, hoidla.

Diplomatie — ürikute teadus, ürikute
õpetus, diplomaatika.

Diplomatist — ürikuteuuriija, diploma-
tist.

Domänialgut — riigimõis (Val.).

Domänenverwaltung — riigimaadevalit-
sus (Val.).

Donationsbrief — kinke-, kinkimis/kiri
(Val.).

Dotation — varand/amine, -us (Val.).

Duplik — dupliik, duplikkiri, teisikkiri
(Val.).

E.

Eingekommene Sachen — sissetulnud
kirjad, (asjad).

Einrichtung — sisseseadmine, asuta-
mine.

Einteilung — jaotus, liigitus (juhuse
järgi).

Endjahr — lõppaasta.

Erbbauer — pürustalupoeg, pärisori
(Val.).

Erbbesitz — pärusvaldus, pärisvara
(Val.).

Erbe — pärus, pärand (Val.).

Erbfall — pärimisjuhtum (Val.), vara-
käive.

Erbgut — pärus-; pärand-, päris-, põ-
lis/mõis (Val.).

F.

Fastsikkel — vihk, vihik.

Fehderbrief — vaenusekiri (Val.).

Femgericht — sala-vabakohus (Val.).

Folgeordnen — järjestamine.

Folgeordnung — järjestus.

Folio — foolio.

Formularbuch — vormulariraamat.

G.

Geschäftsgang — asjaajamine.

Gestell — riul.

Gezeichnetes — joonistatud (pitser).

Grossfolio — suurfoolio.

Grundbuch — maa-; kinnistu/raamat
(Val.).

Gruppierung — rühmitis, -us.

H.

Häufung — kuhjumine.

Hypothekenwesen — hüpoteegiasjandus.

I. J.

Inventar — inventaar, tarbvara.

Inventurnimistu — (nimestik), inven-
tuurnimistu, inventeerimine.

Ispravnik — ispravnik.

Journal — päevik (päevaraamat).

K.

Kantselei raamat — kantselei raamat.

Kataster — maahindekirje, kataster
(Val.).

Katastrieren — maahinnet kirjestama,
katastrima (Val.).

Kirchenvisitation — kirikukatsumine,
kirikuvisitatsioon (Val.).

Kirchenvorsteher — kirikueestseisja
(Val.).

Kirchspielsgericht — kihelkonnakohus
(Val.).

Kodex — koodeks, seadustik (Val.), sirvik.

Kopie — ära kiri, koopia.

Kommentar — seletus, kommentaar (Val.).

Konzept — kontsept, väljavõte, kavastik, mustand.

Konvolut — kimp (ürikuid, dokumente, arhivaale).

Kopialbuch — koopiaraamat.

Kreisdeputierte — maakonnasaadik (Val.).

Kreisgericht — maakonnakohus, kreisikohus (Val.).

Krepost — kinnistus (Val.).

L.

Lagerbuch — laoraamat.

Landesordnung — maamäärus (Val.).

Landesstaat — maa-, provintsi/autonoomia (Val.).

Landesstände — maaseisused, maaseisustekogu, maaseisuskond (Val.).

Landrat — maanõunik (Val.).

Landschaft — maiskond; maakond; maastik (Val.).

Landsmannschaft — omakond (Val.).

Lose Papiere — lahtised lehed.

M.

Mandat — käsk, käskkiri; käsund; volitis, mandaat (Val.).

Manngericht — mees-, rüütli/kohus (Val.).

Manntag — mees-, rüütel-, vasall/päev (Val.).

Memorial — memoriaal (märgukiri).

Minute — minut.

Missiv — saateregister, -raamat, mis-siiv.

Mitbesiegelung — kaaspitserdamine, -us.

Mönchslatein — mungaladina (keel).

Musterung — munserdus (Val.).

N.

Nachschlageliteratur — teatmekirjan-dus (Val.).

Nachweis — tõendus, seletus, teade, tulemus.

Navigationsakte — laevamisakt (Val.).

Neugestaltung — ümberkujundamine, -ndus.

Nimestik — provisoorne, üksikul lehel.

Notar — notar.

O.

Octav — oktaav.

Orden — korraldamine.

Ordnung — kord, korraldus.

Ordnungsgrundsatz — korraldamispõhi-mõte.

Ortsregister — koharegister, -nimistu, -loetelu.

Ortschaft — paikkond (Val.).

Ökonomie — tulundus, tulunduskond (Val.).

P.

Patent — patent.

Patronat — hooldus; hooldeamet, patro-naat (Val.).

Pergament — pärgament.

Pergamentstreifen — pärgamendiriba.

Periodische Publikation — järkaegne avaldis, perioodiline avaldis (Val.).

Petschaft — pitsat (rüist).

Possessor — valdaja (Val.).

Postformat — postikaust.

Princip — printsii.

Private — eraürik, privaat.

Privileg — privileeg.

Privilegienbrief — privileegi(de) kiri.

Protokoll — protokoll.

Prozessakt — protsessitoimik.

Publicat — publikaat, avaldis, üllitis.

Publikation — üllitus, avaldamine; aval-dis, publikatsioon (Val.), toimetis, üllik.

Publitseerimine — üllitus, üllitamine.

Publitseeritud — üllitis.

Publitseeritud — üllitis.

Pulte — pult.

Q.

Quart — kvart.

R.

Rangtabelle — teenistusaatrik (Val.).

Regale — riul.

Regest — regist.

Register — register, nimistu, loend, loetelu.

Registratur — registratuur, loostu (loostama).

Reglement — määrus; määrustik; kord; korrastik (Val.).

Reinschrift — puhaskiri, puhtand.

Relation — Bericht, aruanne. esitis, re-latsioon.

Rentenbrief — rendikiri.

Repertorium — repertoorium, nimistu.

Reskript — käskkiri (Val.), mandaat,

Restitutionskommission — taastus-, res-titutsiooni/komisjon (Val.).

Ritterschaft — rüütelkond (Val.).

Ritterschaftshauptmann — rüütelkonna-päälük (Val.).

Rubrik — pealkiri, lahter.

S.

Sachregister — asjaregister, reaalin-deks.

Schaustellung — väljapanek.
 Schlagwort — märksõna.
 Schnurbuch — nõorraamat.
 Schragen — šraag.
 Schreibstoff — kirjaaine.
 Schrein — kast, kapp.
 Schrift — kiri.
 Schrifterklärung — kirjaselgitus.
 Schriftstück — kirjandik (Wied.) — kirjapala, — kirjapaber, dokument, kirjas.
 Schriftum — kirjavara.
 Selekte — selekt.
 Serie — seeria, sar/i -ja.
 Siegel — pitsar, sigillum.
 Siegellackstange — pitsatipulk.
 Siegelstreifen — pitseripael.
 Signatur — signatuur.
 Sphragistik — pitseriteadus.
 Staatsangehörigkeit — riikkondsus (Val.).
 Standesbuch — seisuste raamat.
 Statthaltertschaft — asehalduskond; asehaldus; asehalduskord; asehalduskorraldus (Val.).
 Städtewesen — linnandus (Val.).
 Stempel — tempel.
 Steuer — maks, panis; lõiv (Val.).
 Stück — tükk, pala, rebend, rebe (Wied.).
 Substitution — asendus (Val.).

T.

Tagesbezeichnung — dateerimine, päevamine.
 Tischregister — lauajuhend.
 Transsumpt — transsumpt.
 Typé-blocus — blokitüüp.
 U.
 Urkunde — ürik -u (Val.), (määramata tema mõiste aja suhtes).
 Urkundenlehre — ürikute õpetus.
 Urkundenrest — üriku jäänus.
 Urkundenwesen — ürikuasjandus.
 Urkundenwissenschaft — ürikuteteadus.

V.

Varia — vaaria.
 Verdikt — väi/t -du, verdikt (Val.).
 Vergleich — sobing; leping (Val.).
 Verhandlung(en) — toimetis(ed).
 Verification — tõendkiri, verifikatsioon, arve.
 Verlust — kaotsimine.
 Vermächtnis — testament (Val.), teste (testamendi tegemine).
 Vermehrung — rohkendus.
 Vermerk — märg (märkme, märkmed), notiits.
 Vertrag — leping (Val.).

Verzeichnis — loend, nimistu, kataloog.
 Visitation — visitatsioon (katsumine).
 Volumen — köide (teatavast seeriast), voluumen.
 Vorläufige Ordnung — algkorraldus.
 Vormundschaft — eestkost/mine, -us, -e (Val.).
 Werbung — värbamine, vär/ve, -be (Val.).

Z.

Zeichen — märk (raamatuviit).
 Zeitraum — ajavahemik.
 Zersplitterung — killustus.
 Zerstreuung — laialipaiskamine.
 Zerteilung — tükeldus, tükeldamine.
 Zeugnis — tunnistus.
 Zufluss — juurdevool.
 Zugehörigkeit — kuuluvus.
 Zusammenfügung — ühteliitmine.
 Zusammensetzung — koostus, koostis.

Ведомство — valitsus, ametkond.
 Ведомость — aruanne, esitis, ülevaade.
 Вотчина — pärusmõis, allod (Val.).
 Высочайший приказ — kõrgeim käskkiri, käsukiri, käsk.
 Дежурная книга — sissekande raamat.
 Дело — toimik.
 Запись — nimistu.
 Исправник — ispravnik.
 Наряд — toimik, register, nimistu.
 Начертание — kavastis.
 Оглавление — sisukord, sisustis.
 Околодочный надзиратель — jaoskonna (raiooni) ülem.
 Опись — Verzeichnis — nimistu (loend).
 Перечен — loend.
 Полицейская стража — politsei valve.
 Поместье — teenismõis; mõis, pomestje (Val.), (palkmõis).
 Поручение — Auftrag — käsund.
 Призывной участок — kutsealuste jaoskond.
 Приказ — käskkiri, käsukiri, käsk.
 Принадлежность — päraldis, Appertinenz.
 Присутствие — komisjon.
 Разносная книга — kandraamat.
 Разсыльная книга — saateraamat.
 Распоряжение — määrus — Bestimmung, Verordnung.
 Роспись — nimistu.
 Становой пристав — stanovoi pristav, maaülema noorem abi.
 Стражник — valvur ratsakordnik.
 Удел — osastis (Val.).
 Указ — käskkiri (Val.) Erlass, käsukiri, ukaas.
 Черновые, черновик — mustand, kontsept.

Missugused vallad on E. Maaomaval. Liidu liikmed?

On avalikuks tulnud, et vallavolikogud on otsuse teinud E. M. Liidu liikmeks astuda, kuid lootes, et maavalitsuse adm. osak. otsusest Liidule edasi teatab, ise sellest Liidule teada annud ei ole. Kuna adm. osak. ei täida volikogude otsuseid, ongi valdu, kes Liidu liikmeks registreerimata, kuigi vastav otsus tehtud. Teiseks puudub Liidul rida valdade nimesid, kes juba 1927 a. Liidu liikmeks astusid, kuid Liidu nõukogu liikmevalimise koosoleku protokollis puuduvad valdade nimed, kuigi arv teada on.

Et kõiki sarnaseid vallaomavalitsusi Liidu liikmeks registreerida, avaldab Liidu juhatus siin Liidu liikmeks registreeritud valdade nimekirja ja palub vallaomavalitsusi, kes Liidu liikmeks astumise otsuse teinud, kuid nimekirjas puuduvad, lahkesti sellest Liidule teatada, et võimalik oleks neid nimekirja ülesvõtta.

Järjek. Nr. Nr.	Valla nimetus	Maa nimetus
1.	Anija	Harjumaal.
2.	Hageri	"
3.	Hanku	"
4.	Ingliste	"
5.	Juuru	"
6.	Järwakandi	"
7.	Jõelegtme	"
8.	Kehtna	"
9.	Keila	"
10.	Kernu	"
11.	Kloostri	"
12.	Kolga	"
13.	Kuivajõe	"
14.	Kurna	"
15.	Kõnnu	"
16.	Laitse	"
17.	Nabala	"
18.	Nehatu	"
19.	Peningi	"
20.	Raasiku	"
21.	Rae	"
22.	Ravila	"
23.	Riisipere	"
24.	Saku	"
25.	Saue	"
26.	Triigi	"
27.	Tuhala	"
28.	Varbola	"
29.	Vihterpalu	"
30.	Viimsi	"
31.	Albu	Järvamaal
32.	Alliku	"

Järjek. Nr. Nr.	Valla nimetus	Maa nimetus
33.	Ambla	"
34.	Einmanni	"
35.	Kapu	"
36.	Kirna	"
37.	Kuksema	"
38.	Käru	"
39.	Lehtse	"
40.	Liigvalla	"
41.	Mäo.	"
42.	Nõmküla	"
43.	Särevere	"
44.	Vahastu	"
45.	Väinjärve	"
46.	Väätsa	"
47.	Võhmuta	"
48.	Asuküla	Läänemaal
49.	Keina	"
50.	Lähtu	"
51.	Martna	"
52.	Märjamaa	"
53.	Paadremaa	"
54.	Paatsalu	"
55.	Passlepa	"
56.	Sipa	"
57.	Vaikna	"
58.	Võnnu	"
59.	Irboska	Petserimaal
60.	Kulje	"
61.	Meremäe	"
62.	Mäe	"
63.	Rootova	"
64.	Senno	"
65.	Vilo	"
66.	Abja	Pärnumaal
67.	Audru	"
68.	Häädemeeste	"
69.	Jäärja	"
70.	Jõõpre	"
71.	Kaisma	"
72.	Kaelase	"
73.	Karksi	"
74.	Koonga	"
75.	Pornuse	"
76.	Pöögle	"
77.	Reiu	"
78.	Seliste	"
79.	Taali	"
80.	Tahkuranna	"
81.	Tõstamaa	"
82.	Uue-Vändra	"
83.	Ulu	"
84.	Vana-Vändra	"
85.	Viluvere	"
86.	Võlla	"

Järjek. Nr. Nr.	Valla nimetus	Maa nimetus	Järjek. Nr. Nr.	Valla nimetus	Maa nimetus
87.	Kaarma-Suure	Saaremaal	142.	Kuigatsi	"
88.	Kogula	"	143.	Laatre	"
89.	Kärkla	"	144.	Leebiku	"
90.	Laimjala	"	145.	Lõve	"
91.	Leisi	"	146.	Patküla	"
92.	Loona	"	147.	Sangaste	"
93.	Lümmada	"	148.	Sooru	"
94.	Maasi	"	149.	Taagepera	"
95.	Mustjala	"	150.	Taheva	"
96.	Pihtla	"	151.	Tölliste	"
97.	Pärsamaa	"	152.	Aidu	Viljandimaal
98.	Torgu	"	153.	Heimtali	"
99.	Uuemõisa	"	154.	Holtsre	"
100.	Alatskivi	Tartumaal	155.	Kaarli	"
101.	Aru	"	156.	Kärstna	"
102.	Elistvere	"	157.	Kõo	"
103.	Hellenurme	"	158.	Loodi	"
104.	Härjanurme	"	159.	Lustivere	"
105.	Jõgeva	"	160.	Vana-Põltsamaa	"
106.	Kaarepere	"	161.	Riidaja	"
107.	Kastre-Võnnu	"	162.	Rutikvere	"
108.	Kavastu	"	163.	Vana-Suislepa	"
109.	Kavilda	"	164.	Sürgavere	"
110.	Kirepi	"	165.	Tänasilma	"
111.	Kodijärve	"	166.	Vastemõisa	"
112.	Konguta	"	167.	Viiratji	"
113.	Kudina	"	168.	Uue-Võidu	"
114.	Kurema	"	169.	Vana-Võidu	"
115.	Laeva	"	170.	Aaspere	Virumaaal
116.	Luke	"	171.	Auvere-Joala	"
117.	Meeri	"	172.	Avanduse	"
118.	Mäksa	"	173.	Erra	"
119.	Pala	"	174.	Haljala	"
120.	Pangodi	"	175.	Järve	"
121.	Peipsiäärne	"	176.	Jõhvi	"
122.	Pilkuse	"	177.	Kohtla	"
123.	Päidla	"	178.	Kose	"
124.	Ranna	"	179.	Kunba-Malla	"
125.	Rafina	"	180.	Küti	"
126.	Ropka	"	181.	Mäetaguse	"
127.	Saadjärve	"	182.	Narva	"
128.	Saare	"	183.	Paasvere	"
129.	Sootaga	"	184.	Pada	"
130.	Torma	"	185.	Peetri	"
131.	Tähtwere	"	186.	Püssi	"
132.	Ulila	"	187.	Rakvere	"
133.	Valguta	"	188.	Roela	"
134.	Vara	"	189.	Rägavere	"
135.	Vastse-Kuuste	"	190.	Saksi	"
136.	Vastse-Otepää	"	191.	Salla	"
137.	Vorbuse	"	192.	Skarjätina	"
138.	Helme	Valgamaal	193.	Sõmeru	"
139.	Hummuli	"	194.	Tudulinna	"
140.	Kaagjärve	"	195.	Vaivara	"
141.	Koorküla	"	196.	Vao	"

Järjek. Nr. Nr.	Valla nimetus	Maa nimetus	Järjek. Nr. Nr.	Valla nimetus	Maa nimetus
197.	Varangu	„	209.	Moisekatsi	„
198.	Vasknarva	„	210.	Orapa	„
199.	Venevere	„	211.	Peri	„
200.	Vohnja	„	212.	Vana-Roosa	„
201.	Aleksandri	Võrumaal	213.	Saaluje	„
202.	Erastvere	„	214.	Saru	„
203.	Karilatsi	„	215.	Sõmerpalu	„
204.	Kasaritsa	„	216.	Tsooru	„
205.	Kioma	„	217.	Valgjärve	„
206.	Kärgula	„	218.	Veriora	„
207.	Kõlleste	„	219.	Viitina	„
208.	Lasva	„	220.	Uue-Antsla	„

Hariduse- ja Sotsiaalministeerium omavalitsusi ignoreerimas.

Toimetusetöö lõpul sai meile teatavaks järgmine Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi ringkiri koolinõunikudele:

V. a.

hra koolinõunik (nimi).

Kohalistelt koolivalitsustelt läinud aasta novembri kuus kogutud andmed näitavad, et Avalikkude algkoolide seaduse § 26 alusel ja Haridusministeeriumi poolt 1922 a. 23. märtsil nr. 21317 antud algkoolide võrgu loomise põhijoonte järgi moodustatud praegu töötav avalikkude algkoolide võrk on klassikomplektide arvult liiga suur ja selle läbi liialt kulukas riigile ja omavalitsustele. Nõnda töötab käesoleval 1929/30 kooliaastal avalikkudes algkoolides 717 klassikomplekti, kus alla 20 õpilase, on isegi klassikomplekte, kus alla 10 õpilase. Sealjuures näitavad ministeeriumile saadetud andmed, et klassikomplektide arvu võib vähendada 172 klassikomplekti võrra komplektide ümberkorraldamisega samades koolides ja 115 komplekti võrra õpilaste ümberpaigutamise teistesse, lähedalasuvatesse koolidesse. Arvestades kohalisi olusid natuuras, võivad muutuda need arvud, kuid igal juhul on olemas klassikomplektide arvu ja sellega ühes ka algkoolide ülalpidamise vähendamise võimalused. Et saavutada kokkuhoidu koolimajade ehitamises ja koolide ülalpidamises, tuleb asuda avalikkude algkoolide võrgu ümberkorraldamisele, mis võimaldaks pöörata suuremat tähelepanu teistele aladele rahva hariduses.

Pidades silmas ülemlöödud palub Hari-

duse- ja sotsiaalministeerium Teid, Härra koolinõunik, asuda avalikkude algkoolide võrgu ümberkorraldamise kava väljatöötamisele selles korras, et Teie oma töö tulemused saaksite esitada ministeeriumile hiljemalt s. a. 15. aprilliks. Oma töö juures tuleb Teil vajaduse puhul kasutada Juhatuskirja maa- ja linnakoolinõunikudele (R. T. 69/70 — 1920) § 22 näidatud tehnilisi jõudusid ja abinõusid.

Ülemaltähendatud kavale tuleb vaadata, kui algkooli võrgu ümberkorraldamise võimaluste selgitamisele ja sellepärast ei puuduta Teie poolt tehtav töö omavalitsuse kompetentsi algkooli võrgu loomises.

Teie esitis avalikkude algkoolide võrgu ümberkorraldamise alal peab sisaldama järgmisi andmeid:

1. Kui palju on Teie ringkonnas igas omavalitsuses lapsi, kes 1930/31 kooliaastal kuuluvad koolikohustuse alla ja neist nooremaid sündimise aastate järgi.

2. P. 1. näidatud lapsed tulevad jaotada olemasolevatesse koolidesse nõnda, et ei oleks koole ega klassikomplekte, kus alla 20 õpilase või erijuhtudel alla 15 õpilase, kusjuures õpilaste koolidesse jaotamisel ei tule arvesse võtta omavalitsuste (valdade, maade, alevite, linnade) administratiivpiire, kuid tuleb tõsiselt silmas pidada laste koolipääsu võimalusi (kaugus mitte 5 klm., kui koolis ei ole internaati, ühenduse teed jne.). Samuti tuleb pidada silmas võimalusi õpilaste mahutamiseks naabruses töötava koolinõuniku ringkonda ja selle kohta vastava koolinõuniku kokku leppida. Neil alustel tuleb koostada koolide ja klas-

sikomplektide arv ning võrk lähema kuue kooliaasta kohta, alates 1930/31 aastast.

3. Vajaliste koolimajade koha ja arvu määramisel p. 2 näidatud algkoolide võrgu teostamiseks, ei tule reserveerida maal-asuvais algkoolides eri klassiruumi kahe esimese õppeaasta õpilastele, kuid arvesse tuleb võtta võimalik 7. sunduslik õppeaasta, mis võib kesta kuni õpilase 16. eluaasta lõpuni. Koolimajades tulevad ette näha kõik ruumid vastavalt „Määrusele avalikkude algkoolide hoonete ehitamise kohta“ (R. T. 11 — 1930), järjekulult täiskoolides maal 5 klassiruumi.

4. Kui palju koolimaju ja milliste ruumidega vastavalt p. 3. nimetatud määrusele tuleb ehitada või ümberehitada, et rahuldada p. p. 2. ja 3. näidatud nõudeid ja võimaldada 2-aastase täienduskooli avamist, kus see vajalik ja võimalik, näidates viimaste nõudeid ruumide suhtes eraldi.

J. H ü n e r s o n (allkiri),
Hariduse- ja sotsiaalminister.

G. O l l i k (allkiri),
Koolivalitsuse direktor.

õ i g e:

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi
Koolivalitsuse abisekretär (allkiri).

Nagu eeltoodud ringkirjast näha, on Hariduse- ja Sotsiaalministeerium asunud iseisvalt algkoolide võrgu põhjalikule ümberkorraldamisele, täielikult möödaminnes maaomavalitsustest, kuigi selle küsimuse lahendamine ja otsustamine av. algkoolide seaduse § 26. järgi kuulub just maaomavalitsuste kompetentsi. Iseloomulikuks selle juures tundub asjaolu, et sellele tööle tahetakse rakendada maaomavalitsuste ametnikke-koolinõunikke, kelle ülesanded ja tööpiirid täpselt on ettenähtud sellekohases määruses ja juhatuskirjas.

Sarnane omavalitsuste võimupiiridesse tungimine ja omavalitsuste ignoreerimine laseb ennustada Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi poolt äut ja ägedat kallaletungi omavalitsustele, pealegi väga omapäraste võtetega. Edaspidi tuleb meil selle küsimuse juures pikemalt peatuda.

Omavalitsuste päevauudised.

Riigikogu eelarve alamkomisjon ei poolda bensiini maksu riigi tuludesse võtmist.

„Maaomavalitsuse“ eelmises numbris tuli artikkel pühendada iseäralikule nähtusele, kus seadusega omavalitsustele kuuluv tulu riigi eelarvesse võetud. E. Maaomav. Liit saatis ka Riigikogu Eelarvekomisjonile vastava märgukirja. Eelarve 5. alamkomisjonis, kus seda küsimust kaaluti, leiti ühemeelselt, et omavalitsustele kuuluva maksu riigi eelarvesse võtmisega ei ole Majandusminister õieti talitanud,

mispärast loota tohib, et selles asjas seaduses ettenähtud kord maksma jääb.

Vallavalitsuse seaduse põhimõtted valmis.

Kohtu- ja Siseministeeriumi poolt on väljatöötatud vallaomavalitsuse seaduse põhimõtted, mis vastava seletuskirjaga ja valdade kohta kuuluva materjaliga ministritele kättesaadatud küsimusega tutvumiseks. Võtab Vabariigi Valitsus need põhimõtted vastu, asub Kohtu- ja Siseministeerium nende põhjal seaduse kokkuseadmisele.

E. Maaomaval. Liidu ja omavalitsuste tegevus.

E. Maaomavalitsuste Liidu juhatuse koosolek 19. veebruaril 1930 a.

Päevakorras 19 punkti. Koos viis juhatuse liiget. Üldisema tähtsusega küsimusteks olid:

Maanteede seaduse muutmise seaduse eelnõu.

Ühes nende paragrahvidega, mis makse teedekapitali heaks ümberkorraldama

peab, on muutmise seadusega muudetud veel teisi paragrahve. Et mõlemad teedeosakondade juhatajad Liidu juhatuse liikmed koosolekult puudusid, kes küsimuse arenemise käiku lähemalt tunnevad, otsustatakse seaduse eelnõu kohta lähemal päivil väiksem erinõupidamine asjatundjatest kokkukutsuda, kelle seisukoht Liidu seisukohana võtta tuleb.

Riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduse muutmise seaduse eelnõu.

on Haridus- ja Sotsiaalministeeriumi poolt kokkuseatud. See eelnõu täiendab pensioni alla kuuluvate asutuste nimekirja ja normeerib pensioni maksu maksmist. Eelnõu järele tuleb teenijate palga pealt maksta pensioni maks kolme kuu kaupa neljanda kuu jooksul. Maksmata summade pealt arvatakse 1% kuus viivitusraha. Majandusminister ei ole selle eelnõuga päri olnud, leides selle liig vastutuleliku olema omavalitsustele. Liidu juhatus otsustas pooldada Haridus- ja Sotsiaalminist. eelnõu, majandusministri seisukoha vastuvõtmataks tunnistades, ja otsustas täiendada eelnõu sellega, et omavalitsuste liitude teenijad ka pensioni alla kuuluksid.

Isikumaksu arvestamise tähtaja muutmisest.

Ropka vallavalitsus on Kohtu- ja Siseministeeriumile saatnud järgmise märgukirja:

„Vallavolikogude valimise ja vallavolikogude ning vallavalitsuste korraldamise seaduse (R. T. Nr. 97 — 1926 a.) § 85 põhjal peab vallavalitsus eelarve järgneva aasta kohta esitama volikogule 1. jaanuariks.

Siseministrilt kokkuleppel rahaministriga 6. okt. 1927 a. (R. T. Nr. 93 — 1927 a.) kinnitatud juhtnõoris isikumaksu määramiseks ja võtmiseks valla- ja aleviomavalitsuste heaks on lubatud isikumaksu alla arvata kodanikke, kellel oli alaline elukoht vallas või alevis eelarve aasta eelmisel 1. märtsil.

Teatavasti tuleb vallaomavalitsuste eelarvelistes tuludes isikumaksuga arvestada rohkem kui 50%, milline summa on kandvam osa eelarves. Isikumaksu alla kuuluvate kodanikkude nimekirja võib vallavalitsus ülalnimetatud juhtnõoride korras alles kokkuseadma hakata peale 1. märtsi, kuid eelarve peab kokkuseatud olema 1. jaanuariks, sellega 3 kuud enne. Et aga elanikkude (maksu alla kuuluvate kodanikkude) arv 3 kuu kestel palju võib muududa, sellest tekib eelarves kindlaksmääratud isikumaksude kogusumma ja peale 1. märtsi kokkuseatud maksumaksjate nimekirja järele tuleva isikumaksude kogusumma vahel kuni mitmesaja krooniline puudujääk, sest et 1. märtsil võib 100—300 maksjat vallas vähem olla kui 1. jaan.

Silmaspidades, et juba eelarve kokkuseadmise ajal, s. o. dets. kuul on tarvilik

täpselt teada, kui palju ja mitmet liiki kodanikke isikumaksu alla kuulub, siis teeb vallavalitsus ettepaneku määrata kodanikkude isikumaksu alla arvamise tähtpäevaks 15. detsember eelarve aasta eelmisel aastal, mis oleks ühtlane tulumaksu seaduse § 37-ga (v. R. T. Nr. 99 — 1929 a. art. Nr. 667), mille põhjal esitatud nimekirjad oleks ka ühtlasi aluseks vallavalitsusel isikumaksu maksjate nimekirja kokkuseadmisel.“

Ministeerium saatis selle märgukirja Liidule seisukoha võtmiseks. Juhatus, küsimust läbikaaludes leidis Ropka vallav. ettepaneku senise isikumaksu arvestamise tähtaja muutmise vajaduse kohta, kui ka uue ettepanekud tähtaja kõigiti põhjendatud olema ja otsustas Kohtu- ja Siseministeeriumi paluda muuta juhtnõore nii, et 1. märtsi asemel arvata isikumaksu alla need kodanikud, kes 15. dets. eelmisel aastal vallas või alevis elasid.

Toitlusseaduse muutmise küsimus.

Küsimuse on üles tõstnud Viiratsi vallavolikogu. Volikogu koosoleku protokoll 12. dets. l. a. ütleb küsimuse kohta:

„Vallavanem teatas, et vallavolikogu otuse kohta 7. nov. s. a. Nr. 3 p. IV, milles luba palutakse valla toitluskapitali paigutamiseks, mida üle Kr. 2500, siit valla „Asumaa“ algkooli juurdeehitusse, Viljandi Maavalitsuse Administratiivosakond v/k. 23. nov. s. a. Nr. 479 teatab, et toitlusseaduse otsekohese mõiste järgi ei saa paigutada seda valla üldettevõtetesse või kulutada üldtarvilikkude väljaminekute peale ilma tagasimaksuta.

Vallavolikogu seda ärakuulates ja tähelepanes, et toitlusseadused vananenud ning käesoleva aja elunõuetele põrmugi ei vasta, pealegi on endine seisuslik vald enda tähtsuse kaotanud ja suurem jagu valdasid on oma magasi viljatagavarad juba ammugi realiseerinud ja müügist saadud summad Venemaale rännanud. Tarvilise arupidamise järgi 8 häälega otsustas: Eesti Maaomavalitsuste Liidule palvega esineda, et viimane sellekohase toitlusseaduste muutmise eelnõu kokkuseaks, mis võimaldaks paigutada toitluskapitali summe valla üldettevõtetesse ja sellega esineks Kohtu- ja Siseministeeriumile toetamiseks ning käiguandmiseks.“

Viiratsi vallavalitsuse arvates pole toitluskapitali alalhoiuks ka mingit tähtsust, kui üldse pole ettenähtud, milliseks otsarbeks seda võib äratarvitada.

Selle seisukohaga ühinedes ja leides, et neil vallaomavalitsustel, kellel toitluskapital õnnelikul juhusel vene väärtpaberites ei olnud ja seega hävinemisest pääsis, ometi surnud kapitalina seisab, otsustati Kohtu- ja Siseministeeriumi poole pöörata ettepanekuga, et see toitlusseaduse muutmise seaduse selles mõttes muudaks, et vallad võiksid oma toitluskapitale kasutada kinnisvarade soetamise ja nende korrashoiu peale.

Hobusepasside väljaandmise hinna tõstmise küsimus.

Patküla vallavalitsus on esinenud järgmise ettepanekuga:

„Siseministri otsusega 23. okt. 1922 a. (R. T. Nr. 133 — 22 a.) on hobuste passide blanketi hind väljaandmisel 25 sendi peale kindlaks määratud.

Eesti Panga osakonnad valmistasid ja müüsid vallavalitsuste nimetatud blankette sel korral 15 senti eksempl. Riigikassa kirja alusel 25. jaan. 1927 a. Nr. 5419-L. (Eesti Pangale) tõsteti hobuste passide blankettide hind 20 senti raamat-eksemplar. Käesoleval aastal on aga seda juba 25 sendi peale kõrgendatud. Nii ei saa vallavalitsus mitte sentigi oma eelarve ja rakenduse raamatute kuludeks.

Viimasel ajal on hobuste passid saanud hobustega kauplejatele äritegevuse edenduseks. Kui hobuse passile on tehtud juba kaks ehk kolm edasimüümise märkust lühikeste vaheaegade jooksul, missugune hobuse ühelt teise kätte edasimüümine hobuse haigust ehk muid halbu omandusi lubab oletada, siis vahetatakse lihtsalt hobuse pass vallavalitsuses ehk politseis ümber ja hobune läheb uue passiga esimest korda müügile.

Sarnane ümbervahetamine on kasulik ainult hobustekauplejatele ärilise eesmärgiga ja teeb asutustele raskusi ja kulusid, ilma et asutused sellest sentigi oma eelarve katteks saaks, sellepärast peab vallavalitsus tarvilikuks, et hobuste passide väljaandmise hind saaks 25 sendi (marga) pealt 1 krooni peale kõrgendatud.“

Küsimust läbikaaludes ja ettepanekut hobustekauplejate kohta õigeks pidades tuli koosolijatel aga konstateerida, et see suur hobuste passide hinnatõus tabaks aga ka hobustekasvatajaid vallakodanikke, keda rohkem kui hobustevaheltkauplejaid. Väljamineks seisukohast, et hobuste passide eest saadud raha peab katma vallaomaval. otsekohesed kulud nende väljaandmisel, otsustatakse paluda, et hobusepas-

side hind väljaandmisel tõstetaks 50 sendi peale, teiseks, et kaetud saaks kulud, mis valdadel on laatadel müüdüd-ostetud hobuste passide ümberkirjutamisega, otsustatakse pöörata maavalitsuste poole ettepanekuga, et need maavolikogud, kes laadmaksu määranud ei ole, 19. jaan. 1920 a. seaduse põhjal määraksid laadmaksu müüdüd hobuste pealt, mis passide ümberkirjutamisel sissenõutaks valla heaks. Seega saaks ka valdade passide ümberkirjutamise kulud kaetud.

Sundmääruse vajaduse küsimus ehituste ja ehitamiste kohta maal

otsustatakse põhimõttelisele lahendamisele võtta järgmisel Liidu nõukogu koosolekul.

Valdade maaga varustamise seaduse täiendamiseks

teeb Avanduse vallavalitsus ettepaneku. Viimase poolt ülestõstetud küsimus leitakse elulise tähtsusega olema, kuid enne vastavate sammude astumist otsustatakse valdadelt maavalitsuste kaudu andmeid koguda, palju ja mislaadilisi nähteid sellel alal olemas on, et seaduse täiendamine kõik juhused endasse haarata võiks.

Aru valla liitmise küsimus Kongota vallaga.

Aru vallavolikogu on Liidu poole pööranud, et see kaasa aitaks, et Tartu Maavalitsuse ettepanek Aru valla liitmise kohta Kongota vallaga teostmist ei leiaks, sest seda takistavad looduslised raskused ja Kongota vallamaja kaugus. Kuigi Liidul administr. asjades kaasaraäkimise õigust ei ole, kuid arvesse võttes seda, et Liidu seisukoht on, et üle 1000 elanikuga valdadel liitumise puhul — Arul on 1075 elanikku — vallavolikogu seisukohaga arvestada tuleb, otsustatakse Tartu Maavalitsuse poole pöörata, et see juhusel, kui Aru valla likvideerimine tõsiselt päevakorraks kerkima peaks — praegu on see esialgne kavatsus Kohtu- ja Siseministeeriumi küsimuse peale uue vallaomavalitsuse seaduse materjaliks —, vallavolikogu seisukohaga ja põhjendustega heatahtliliselt arvestataks küsimuse kokkuleppel lahendamiseks.

Omavalitsusteenijate teenistust määrustiku kava,

mis Omavalitsusteenijate Liidu poolt Liidule selleks saadetud, et see määrustiku elluviimist toetaks, jagatakse juhatuse-

liikmetele välja põhjalikumaks tutvunemiseks, et lähemal koosolekul tema läbivaatamisele ja seisukohavõtmisele asuda.

Vabaharidustöö toetamise postmarkide väljaandmise küsimus.

Hariduse ja kehakultuuri instr. J. Adamtau on ettepaneku teinud, et Liit annaks eripostmargid, mis tema roosilise kava järele kolme aastaga annaks haridustöö heaks 11 milj. senti puhast tulu. Et selliseid ettepanekuid ka teistele tehtud ja Liit neid roosilisi arvamisi jagada ei saa, otsustatakse küsimus eitavalt.

Liit Riigi Majandusnõukogu liige.

Riigi Majandusnõukogu on täiendatud E. Maaomaval. Liidu esindajaga. Ajut. Liidu esindajaks, kuni uute valimisteni, määratakse Riigi Majandusnõukokku Liidu sekretär.

Liidu uued liikmed.

Liidu uuteks liikmeteks registreeritakse:

1. Kernu	vallav.	Harju	maak.
2. Kärgula	"	Võru	"
3. Aru	"	Tartu	"
4. Saaluse	"	Võru	"
5. Rasina	"	Tartu	"
6. Sõmerpalu	"	Võru	"
7. Kõnnu	"	Harju	"
8. Käru	"	Järva	"
9. Paadremaa	"	Lääne	"
10. Skarjätina	"	Viru	"
11. Kastre-Võnnu	"	Tartu	"
12. Kose	"	Viru	"
13. Sangaste	"	Valga	"
14. Riidaja	"	Viljandi	"

15. Tõlliste	"	Valga	"
16. Erastvere	"	Võru	"
17. Kõo	"	Viljandi	"
18. Vana-Vändra	"	Pärnu	"
19. Peetri	"	Viru	"
20. Pornuse	"	Pärnu	"
21. Vara	"	Tartu	"
22. Auvere-Joala	"	Viru	"
23. Uulu	"	Pärnu	"
24. Kuigatsi	"	Valga	"
25. Veriora	"	Võru	"

Valla kroonikaraamatu komisjoni aruanne.

Valla kroonikaraamatu komisjon on 18. veebr. päeva läbi tööd teinud, mille tulemuseks see olnud, et E. Brückeli poolt algatud küsimus on läbikaalutud ja seisukohale jõutud, et valla kroonikaraamat koosneks kahest köitest: ühes tekst, teises pildid. Esimene köide jaguneks 10-esse ossa, need omatorda vastavatesse peatükidesse. Lõpuliku alajaotuse tegemine ja tabelite väljatöötamine nõuab pikemat aega, kuna see vajalik on, et kroonikaraamat, süstemaatiliselt korraldatult, kergesti käsitatav oleks ja iga-aastased juurdekirjutused kergesti tehtavad. Selle üksikasjalise kava väljatöötamise on komisjoni liige A. Eichenbaum oma peale võtnud. Tööga loodetakse tulevaseks Liidu nõukogu koosolekuks valmis saada, kellele see kinnitamisele esitatakse.

Juhatus kiitis komisjoni senise tegevuse ja tulevad kavatsused heaks.

Liidu nõukogu koosoleku

üle mõtteid vahetades jäeti selle kokkutsumine veel lahtiseks. See peetakse kas märtsi lõpul või aprilli algul praeguses koosseisus või mais uues koosseisus.

Riigikohtu seletused.

Kas vallal peab olema oma rahakapp?

Vastus: Jaatav.

Harju maavalitsus protestis Saku valla volikogu otsuse, millega oli tagasi lükatud maavalitsuse ettepanek vallale rahakappi muretseda. Asja arutanud rahukohtunik leidis, et vallakogukonna seaduse paragr. 38 nõue — valla kassa peab hoitama kindlas kohas ja kahe luku taga, millest üks võti vallavanema ja teine tema abi käes — on Saku vallas täidetud sellega, et valla

kassa hoitakse pangas, kust võetakse raha jooksvateks väljamaksmisteks seekohase vallavolikogu otsuse põhjal, kusjuures kuni väljamaksamiseni raha seisab vallavanema käes. Sellepärast otsustas rahukohtunik Harju maavalitsuse protesti tagajärjeta jätta.

Riigikohtule antud kaebuses palus Harju maavalitsus rahukohtuniku otsuse tühistada, seletades: Maavalitsusel, kui järelvalve asutisel, olevat teada, et raha väljavõtmist pangast ei otsusta vallavolikogu,

vaid see võetakse pangast välja vallavalit-
suse poolt antud volituse põhjal. Sellega
olevat aga valla kogukonna raha vallava-
nema isiklikul valitsusel.

Pank ei olevat vallakoguk. sead. par. 38
mõiste järgi see kindel koht, kus võiks
hoida kõiki vallasumme. Ta olevat kindel
hoiukoht neile summadele, mis antud hoiule
panka, kuid sugugi ei kindlustavat nende
summade puutumast, mis on tarvitusel
vallavanema käes. Maavalitsuse poolt toi-
mepandud revideerimistel olevat selgunud,
et alati on vallavanema käes tarvitada valla
raha suuremal ja vähemal arvul, üksikutel
juhtudel kuni 200.000 senti. Vallakogu-
konna sead. par. 38. mõiste ja tahtmine ei
olevat ainult kindlustada vallakassa puutu-
matust, vaid hoida ära riigi ja kogukonna
raha kasutamise võimalust erahuvides.

Olevat ka selge, et vallavalitsus ei saagi
anda kõiki summe hoiule pankka kõige pa-
rema tähtmise juures, sest Saku vallamaja
asuvat lähemast pangast (Tallinnast) 20
kilomeetri kaugusel ja sellepärast raha
vastuvõtmise päevadel ei jõudvat seda
enam viia hoiule pankka. Saku vallavoli-
kogu ei olevat kohustanudki vallavanemat
kõiki summe hoidma pangas, vaid ainult
vabad operatsiooni summad. Kuid üldku-
bermangu seaduse par. 40. nägevat ette,

et ka ajutiselt ametkonda vastuvõetavad
rahad hoitakse kastis, mitte kunagi aga
ametnikkude isiklikul valdamisel.

Riigikohus leidis, et protest on põhjen-
datud. Sellega, et Saku vallavolikogu ot-
suse järele valla kassa peab pangas hoi-
tama, ei ole veel kaugeltki täidetud valla-
koguk. sead. par. 38. Sama paragrahv näeb
ette, et vabu valla summe võib hoida ka
pangas, kuid sellegipärast peab ta kinni
nõudest, et vallakassa tuleb hoida kindlas
kohas, kahe luku taga, mille üks võti valla-
vanema ja teine tema abi käes peab olema..

Eeltoodud põhjustel otsustas riigikohus
rahukohtuniku otsuse tühistada ja asi
saata teisele rahukohtunikule otsustami-
seks.

Riigikohtu poolt saadeti asjatoimetus
uueks läbivaatamiseks Tallinna 9. jaos-
konna rahukohtunikule, kus see neil päe-
vil arutusele oli määratud.

Protesti läbivaadates leidis rahukohtu-
nik, et vallakogukonna seaduse § 38 nõud-
mine on kategooriline ja seepärast väär-
ib maavalitsuse protest rahuldamist.

Seepärast otsustas rahukohtunik Saku
vallavolikogu otsuse 3. märtsist 1929. a.
tühistada ja Saku vallavalitsust kohustada
muretsema rahakapp kahe võtmega, nagu
seda seadus nõuab.

Küsimused ja vastused

K ü s i m u s Nr. 12. Vallavolikogu liikme
päevarahadest.

Vallavolikogude kodukorra § 48 näeb ette, et
vallavolinikkudel ei ole õigust nõuda ega saada
palka volikogu liikme kohuste täitmise eest. Pa-
lun teatada, kas on õigus endiselt volinikul saada
päevaraha koosolekul käimise eest?

U. vallasekretär.

Vastus:

Päevaraha ei ole palk ja selle saamise õigus
oleneb volikogust endast.

K ü s i m u s Nr. 13. Protesti proto-
koli raamatusse kirjutamisest.

Palun teatada, kas on vallavolikogu liikmel
õigus vallavolikogu protokoli raamatusse proto-
koli lõpul kirjutada oma märkust, näit. protes-
teerin p. selle ja p. selle vastu j. n. e.

Vallavalitsus.

Vastus:

Volinikul ei ole midagi protesteerida. Kui volinik
tehtud otsusega päri ei ole ja tahab ennast vabas-
tada otsuse järelduse eest vastutamisesi, siis tea-
tab ta kohe peale otsuse tegemist, et

ta tehtud otsuse suhtes ise arvamise juurde jääb
millise iseäranise protokoli lõppu sisse kannab,
seda oma allkirjaga varustades.

Küsimuste saatjatele.

Küsijale koolide ümberkor-
ralduse kohta. Teie küsimused koo-
lide ümberkorrald. kohta kesk kooli aastat
ja K. kooli õpetaja üleviimise kohta abi-
kooli ei ole vastamiseks küllalt selged. Et
vastamist võimaldada, tuleb anda ülevaade
koolivõrgu korraldamisest, mis mõiste-
takse abikooli all ja missuguses korras
sündis õpetaja üleviimine.

Vallavolikogu liige. Teie küsi-
mus talukoha pärija isikumaksustamisest
ei ole vastamiseks küllalt selge. Kirjeldage
seisukorda pikemalt maksu järkusi äratä-
hendades.